

Obraćanje Svetog Oca Lava XIV. povodom Jubileja Istočnih crkava

Blaženstva, Uzoritosti, Preuzvišenosti,

draga braćo svećenici, redovnice i redovnici,

braćo i sestre,

Krist je uskrsnuo! Doista je uskrsnuo!

Pozdravljam vas ovim riječima koje se u mnogim krajevima kršćanskog Istoka ne prestaju ponavljati u ovom uskrsnom vremenu – one izražavaju srž vjere i nade. Lijepo je vidjeti vas ovdje baš u prigodi Jubileja nade, čiji je neuništivi temelj upravo uskrsnuće Gospodina Isusa. Dobro došli u Rim!

Radujem se ovom susretu i tomu što je jedan od mojih prvih susreta kao Pape posvećen upravo vjernicima Istočnih crkava.

Dragocjeni ste. Gledajući vas, razmišljam o raznolikosti vaših podrijetla, o slavnoj povijesti i o teškim patnjama koje su brojne vaše zajednice podnijele ili još uvijek podnose. Želim podsjetiti na riječi pape Franje: To su Crkve koje treba ljubiti: čuvaju duhovne i mudrosne tradicije jedinstvene vrijednosti, i imaju puno toga reći o kršćanskom životu, o sinodalnosti i liturgiji. Pomislimo samo na drevne oce, na koncile, na monaštvo: neprocjenjivo blago za Crkvu (obraćanje ROACO-u, 27. lipnja 2024.).

Želim spomenuti i papu Lava XIII. koji je prvi posvetio poseban dokument dostojanstvu vaših Crkava, temeljenom ponajprije na činjenici da je djelo ljudskog otkupljenja započelo na Istoku (apostolsko pismo *Orientalium dignitas*, 30. studenog 1894.).

Da, vi imate jedinstvenu i povlaštenu ulogu, jer ste izvorni kontekst rađanja Crkve (sv. Ivan Pavao II., *Orientalium lumen*, 5). Značajno je i to da se neke vaše liturgije i dalje slave na jeziku samoga Gospodina Isusa, kao što to ovih dana činite i u Rimu, prema različitim predajama. Papa Lav XIII. u istom dokumentu pozvao je da legitimna raznolikost liturgije i discipline Istočnih crkava donesena kao ukras i na korist cijeloj Crkvi. Njegova tadašnja briga još je itekako aktualna, jer i danas brojna braća i sestre Istočnih crkava – uključujući i neke od vas – prisiljeni su napustiti svoje domovine zbog rata, progona, nestabilnosti i siromaštva, riskiraju, dolazeći na Zapad, da izgube ne samo domovinu nego i vlastiti vjerski identitet. Tako, smjenom generacija, može se izgubiti neprocjenjivo blago Istočnih crkava.

Više od stoljeća unazad, Lav XIII. istaknuo je: Očuvanje istočnih obreda važnije je no što se misli. Zato je naložio da bilo koji latinski misionar, sekularnog ili regularnog klera koji potiče ili pomaže vjernika istočnog obreda na prijelaz u latinski obred, bude razriješen dužnosti i uklonjen. Pozivam vas da zajedno čuvamo i promičemo kršćanski Istok, osobito u dijaspori. To uključuje, gdje je moguće, osnivanje istočnih jurisdikcija, ali i osvještavanje latinske Crkve.

Upravo zato pozivam Dikasterij za Istočne crkve – kojem zahvaljujem na predanom radu – da mi pomogne definirati načela, norme i smjernice po kojima će latinski pastiri konkretno podupirati istočne katolike u dijaspori, kako bi sačuvali žive svoje tradicije i obogatili sredinu u kojoj žive.

Crkva vas treba! Kako je velik doprinos koji danas istočni kršćani mogu dati! Koliko nam je potrebno ponovno otkriti osjećaj otajstva, tako živ u vašim liturgijama koje zahvaćaju cijeloga čovjeka, veličaju ljepotu spasenja i bude divljenje prema Božjoj veličini koja grli ljudsku malenost. Koliko je važno i na kršćanskom Zapadu ponovno otkriti smisao Božjeg primata, vrijednost mistagogije, neprestane zagovorne molitve, pokore, posta i suze zbog osobnih i zajedničkih grijeha – sve to tako je duboko

prisutno i tipično u istočnim duhovnostima. Zato je bitno da negujete svoje tradicije, da se ne razvodne, možda radi praktičnosti ili prilagodbe, kako ne bi podlegle duhu konzumerizma i korisnosti.

Vaše duhovnosti – stare i uvijek nove – pravi su lijekovi. U njima se duboka ljudska bijeda sjedinjuje sa zadivljenošću Božjim milosrđem. To ne vodi u očaj, nego nas poziva da prihvatimo milost iscjeljenja, preobraženja i uzdignuća do nebeskih visina. Upravo zbog toga trebamo beskrajno slaviti i zahvaljivati Gospodinu.

S vama možemo moliti riječima sv. Efrema Sirskog i reći Isusu: Slava Tebi, koji si od svoga križa načinio most preko smrti... Slava Tebi, koji si se obukao u tijelo smrtnog čovjeka i učinio ga izvorom života za sve smrtnike. (Govor o Gospodinu, 9). To je dar koji treba tražiti, moći vidjeti sigurnost Uskrsa u svakoj životnoj borbi i ne klonuti srcem, sjećajući se, kako je napisao drugi veliki istočni otac, da je najveći grijeh ne vjerovati u snagu uskrsnuća (sveti Izak Ninivski, Sermones asceti, I,5).

Tko više od vas može pjevati riječi nade u beznađu nasilja? Tko to može više od vas, mučeničke Crkve, kako vas je nazvao papa Franjo (obraćanje ROACO-u), koji izbliza poznajete užase rata? Istina: od Svete Zemlje do Ukrajine, od Libanona do Sirije, od Bliskog Istoka do Tigraja i Kavkaza – koliko nasilja!

I usred sveg ovog užasa, masakra tolikih mladih života, koji bi trebali izazvati zgražanje, jer u ime vojnog osvajanja ljudi umiru, ističe se apel: ne toliko Pape, koliko Krista, koji ponavlja: Mir vama! (Iv 20,19.21.26) I specificira: Mir vam ostavljam, mir vam svoj dajem. Dajem vam ga, ali ne kao što svijet daje (Iv 14,27).

Kristov mir nije grobna tišina nakon sukoba, niti plod dominacije, već dar koji gleda ljude i ponovno pokreće njihove živote. Molimo za taj mir, koji je pomirenje, oprost, hrabrost za novi početak. Učinit ću sve što mogu kako bi se taj mir proširio. Sveta Stolica je dostupna kako bi se neprijatelji mogli sresti i pogledati jedni drugima u oči, kako bi se ljudima vratila nada i dostojanstvo koje zaslužuju, dostojanstvo mira. Narodi žele mir, i ja, s rukom na srcu, kažem vođama naroda: sastanimo se, razgovarajmo, pregovarajmo! Rat nikada nije neizbježan, oružje može i mora utihnuti jer ne rješava probleme, već ih povećava. Tko sije mir, ući će u povijest, a ne onaj tko žanje žrtve; jer drugi nisu prije svega neprijatelji, već ljudska bića; nisu loši ljudi koje treba mrziti, već ljudi s kojima treba razgovarati. Bježimo od manihejskih vizija tipičnih za nasilne narative koje svijet dijeli na dobre i loše. Crkva će neumorno ponavljati: neka utihnu oružja.

Zahvaljujem Bogu za sve koji u tišini, u molitvi, u žrtvi, tkaju niti mira. Zahvaljujem istočnim i latinskim kršćanima, osobito onima na Bliskom istoku, koji ustraju u svojoj zemlji, jači od napasti da ju napuste. Kršćanima treba omogućiti da ostanu u svojoj domovini – ne samo riječima nego i stvarno – s pravima potrebnima za siguran opstanak. Molim vas: neka se za to svi zauzmu.

Hvala vam, draga braćo i sestre s Istoka, odakle je izišao Isus – Sunce pravde – što ste svjetlo svijeta (usp. Mt 5,14). Nastavite sjati vjerom, nadom i ljubavlju – i ničim drugim. Neka vaše Crkve budu primjer, a pastiri neka s pravom promiču zajedništvo, posebno na biskupskim sinodama, kako bi one bile mjesta kolegijalnosti i istinske suodgovornosti. Neka se neguje transparentnost u upravljanju crkvenim dobrima i svjedoči ponizna, potpuna predanost svetom Božjem narodu, bez navezanosti na časti, svjetovnu vlast ili vlastitu sliku. Sveti Šimun Novi Teolog pokazao je dobar primjer: Kao što netko, bacajući prašinu na plamen goruće peći, gasi plamen, tako i brige ovoga života i svaka vrsta vezanosti za sitne i bezvrijedne stvari uništavaju toplinu srca koja je zapaljena na početku. Sjaj kršćanskog Istoka danas više nego ikada traži oslobođenje od svjetovne navezanosti i svake težnje protivne zajedništvu, kako bi ostao vjeran evanđeoskoj poslušnosti i svjedočanstvu.

Zahvaljujem vam na tome i od srca vas blagoslivljam.

Molim vas, molite za Crkvu i uzdignite svoje snažne zagovorne molitve za moju službu.

Hvala!